

Др Раденко Шћекић: МЕДИЈИ И ГЕОПОЛИТИКА, Медијска култура,  
Никшић, 2019.

У издању Медијске културе, у оквиру библиотеке Теорије медија чији је уредник проф. др Ратко Божовић, изашла је нова књига „Медији и геополитика“, историчара и доктора политичких наука Раденка Шћекића. Регионални часопис Медијска култура, под уредништвом Будимира Дамјановића, до сада је у оквиру поменути библиотеке објавио 13 књига, аутора знаменитих имена научне мисли, попут Алана Бадјуа, Ратка Божовића, Јанка Николовског, Сандре Башић-Хрватин и др.

С обзиром на то да је у досадашњим радовима колега др Раденка Шћекића показао озбиљан, мултидисциплинаран приступ, са историографског и политиколошког аспекта, могло се очекивати да ће се тога држати и у својој новој књизи. Студија о односу медија и геополитике, њихове међусобне повезаности и употребе, с обзиром на обухватност анализираних феномена – представља мултидисциплинарни приступ сложеним категоријама, какве су информација, простор и вријеме. Сагледава се употреба медија као моћног средства у процесима политичког комуницирања и сложених геополитичких кретања са аспекта и кроз призму историје, кул-

туре, психологије, филозофије, социологије, економије, антропологије, дефендологије.

Комплексност савремених односа великих глобалних играча, регионалних сила, транснационалних компанија, међународних, економско-политичко-војних организација/алијанси/унија - огледа се у међусобном глобалном прожимању, међузависности у погледу финансија, природних ресурса, комуникација. Дешавања на једном крају планете, у епохи глобализације, имају медијски, економски, политички и еколошки утицај на други или на интересе глобалних играча.

Масовни медији у свему томе имају велики утицај, јер је информација постала веома битна геополитичка роба која утиче на међународне односе, економију, берзе, војне односе. За масовне медије се истиче да су постали моћно средство, мада је слика о моћи новинара глорификована. Моћни су власници медија и њихови партнери/налогодавци из домена политике или бизниса. Аутор истиче да у сфери политике „ко контролише производњу и ширење информација – има доминацију над политиком, идеологијом, културом“. Медији су одавно престали да буду пуки преносиоци инфор-

мација. Они данас обликују мишљење јавности. У последњих неколико деценија медијски рат је постао знатно важнији од конвенционалног рата.

Књига је конципирана у десет поглавља главног текста, уз предговор, поговор, лексикон термина и литературу. Рецензенти књиге су академик Ђорђе Борозан и проф. др Чедомир Чупић, који су истакли да „књига Медији и геополитика др Раденка Шћекића представља значајан прилог истраживању улоге медија у савременим друштвима и утицаја медија на друштвене и политичке односе. Ова студија је примјер систематичног и свеобухватног приступа односа медија као средства у геополитичке сврхе, посебно у рукама моћних актера у политичком животу планете. Посебна врлина ауторовог приступа обради употребе медија у геополитичке сврхе јесте интердисциплинарност.“ Књига обилује бројним примјерима и изворима и садржи више од 1.000 фусота на скоро 400 страница.

Аутор, др Раденко Шћекић истиче да пропаганда постаје неефикасна оног тренутка када постанемо свјесни њеног постојања. Сврха пропаганде „није у томе да буде пријатна, одмјерена, њжна, већ да буде успјешна“, а ово је очигледно парадигма којом се руководи и доминантни дио данашње медијске сцене. Јер, „ко год има толику моћ да те убиједи да вјерујеш у апсурдно има и моћ да те убиједи у чињење неправде“. Медији су продужена рука и у већини случајева оружје разних режима, којима служе као сервис, како за вршење кохезије у „својим редовима“, тако и за стварање атмосфере страха од „спољне опасности“, продубљивање разлика и сл. На тој матрици, на тој фло-

скули, одржавају се многи политички режими данашњице. Читав политички систем је тако осмишљен да људима одвуче пажњу ка тривијалним темама, сензационализму и ријалити-ма. Са очигледним тенденцијама кретања ка дистопијској будућности: глобализованом друштву, контролисаном од малог броја транснационалних компанија, контролисаним медијима који ће вршити утицај на сваки сегмент наших живота. Уочљиво је кретање ка униформној култури, идеологији, „политички коректном“ и пожељном дискурсу – диригованим из само једног или неколико глобалних центара моћи и одлучивања. Реална власт је тајна власт. Новац је само у функцији моћи у чијој основи лежи одређени систем идеја, пројеката. Савремена геополитичка матрица би се могла свести на то да: колико сте јаки (војно, економски), толико сте у праву (у међународним односима). У историјској ретроспективи, сагласно чињеницама, аргументовано се може оцијенити да живимо у „интересанним временима“: епохи заласка и опадања доминације одређене цивилизације, која је била неколико последњих вјекова глобални центар и жариште геополитичких, економских, научних, технолошких и идеолошких утицаја на остатак планете. Аутор се у поговору пита: Да ли живимо у реалности фикције или у фикцији реалности?

Аутор се у књизи бави разним историјским епохама, од антике до савремености. Што се тиче Балкана, истиче да су протекле три турбулентне деценије простору Балканског полуострва донијеле велике промјене. Од промјене граница и државних уређења, идеолошких промјена, прекомпоновања економије, па до међу-

народних санкција, етничких и вјерских сукоба са десетинама хиљада страдалих. Колапс, економско-политичких система комунистичких земаља, имао је за последицу да ова друштва упадну у стање потпуне друштвене и вриједносне конфузије. Континуитет националних питања и замрзнутих конфликата у југоисточној Европи поново је дошао до изражаја - због историјског наслеђа, које је на овом простору створило бројне етничке и вјерске мјешавине. Што опет представља плодан терен за геополитичка мијешања и утицаје са стране. Медији и спољни геополитички циљеви усмјеравају изборе у већини мањих држава. Мале земље, попут балканских, не могу себи дозволи-

ти неку спољнополитичку слободу и стратегију и геополитичке игре. Стога поступају према великим силама - првенствено тактиком преживљавања и краткорочних добитака. Живимо у времену гдје је некадашња чврста идеолошка подјела и категорисање политичких опција постало потпуни ирелевантно или је преокренуто.

Ово дјело има историографску и политиколошку вриједност. До сада на простору Црне Горе и од црногорских аутора није изашло дјело оваквог формата, које на методолошки стручан начин, по научним узусима, обрађује сложене теме из области историје, геополитике, медија, ратовања, политике меке силе, утицаја неформалних центара моћи, медија.

*Др Жарко Лековић*